Το χρονικό του «ΟΧΙ»

Η Επέτειος του «ΟΧΙ» μνημονεύει την άρνηση της Ελλάδας στις ιταλικές αξιώσεις που περιείχε το τελεσίγραφο που επιδόθηκε από τον Ιταλό πρέσβη Εμανουέλε Γκράτσι στον Ιωάννη Μεταξά την 28η Οκτωβρίου του 1940.

Συνέπεια της άρνησης αυτής ήταν η είσοδος της Χώρας στο Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και η έναρξη του Ελληνοϊταλικού πολέμου του 1940. Η ημερομηνία αυτή καθιερώθηκε να εορτάζεται στην Ελλάδα και την Κύπρο κάθε χρόνο ως επίσημη εθνική εορτή και αργία.

Λίγο μετά τις 3 τα ξημερώματα της 28 Οκτωβρίου του 1940 η τότε Ιταλική Κυβέρνηση απέστειλε στην Ελλάδα τελεσίγραφο, δια του Ιταλού Πρέσβη στην Αθήνα, ο οποίος και το επέδωσε ιδιόχειρα στον Ιωάννη Μεταξά, στην οικία, στην Κηφισιά.

Απαιτούσε την ελεύθερη διέλευση του Ιταλικού στρατού από την Ελληνοαλβανική μεθόριο προκειμένου στη συνέχεια να καταλάβει κάποια στρατηγικά σημεία του Βασιλείου της Ελλάδος (λιμένες, αεροδρόμια κλπ.), για ανάγκες ανεφοδιασμού και άλλων διευκολύνσεών του, στη μετέπειτα προώθησή του στην Αφρική.

Μετά την ανάγνωση του κειμένου ο Μεταξάς έστρεψε το βλέμμα του στον Ιταλό Πρέσβη και του απάντησε στα γαλλικά (επίσημη διπλωματική γλώσσα) την ιστορική φράση: «Alors, c’est la guerre» (Λοιπόν, αυτό σημαίνει πόλεμο), εκδηλώνοντας έτσι την αρνητική θέση επί των ιταλικών αιτημάτων.

Ο ίδιος ο Γκράτσι στα απομνημονεύματά του, που εξέδωσε το 1945, περιγράφει τη σκηνή:

«Μόλις καθίσαμε, του είπα ότι η κυβέρνησή μου μού είχε αναθέσει να του κάνω μία άκρως επείγουσα ανακοίνωση και χωρίς άλλα λόγια του έδωσα το κείμενο. Ο Μεταξάς άρχισε να το διαβάζει. Τα χέρια που κρατούσαν το χαρτί έτρεμαν ελαφρά, και μέσα από τα γυαλιά έβλεπα τα μάτια του να βουρκώνουν όπως συνήθιζε όταν ήταν συγκινημένος. Όταν τελείωσε την ανάγνωση με κοίταξε κατά πρόσωπο και μου είπε με φωνή λυπημένη αλλά σταθερή φωνή: «Alors, c’est la guerre!» (λοιπόν έχουμε πόλεμο).

Τού απάντησα ότι η ιταλική κυβέρνηση ήλπιζε ότι η ελληνική κυβέρνηση θα δεχόταν τα αιτήματά της και θα άφηνε να περάσουν ελεύθερα τα ιταλικά στρατεύματα τα οποία θα άρχιζαν τις μετακινήσεις τους στις 6 το πρωί. Ο Μεταξάς με ρώτησε τότε πως θα μπορούσα να σκεφτώ ότι ακόμα και αν είχε πρόθεση να ενδώσει θα του ήταν δυνατόν μέσα σε τρεις ώρες να λάβει τις διαταγές του βασιλιά και να δώσει τις απαραίτητες οδηγίες για την ελεύθερη διέλευση των ιταλικών στρατευμάτων».